

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

همزمان با چهلمین سال برنامه توسعه واکسیناسیون کشور
گامی دیگر برای ارتقای سلامت کودکان
ورود واکسن روتا ویروس به برنامه
ایمن سازی کودکان

رویکرد نو، روتای
سه بار واکسن روتا
ایمن تر و سالم تر

راهنمای کارکنان بهداشتی

یو بی سی اف
برای همه کودکان

وزارت بهداشت

برنامه جدید ایمن سازی در ایران

واکسن روتا ویروس به شکل خوراکی در سن ۲ و ۴ و ۶ ماهگی، همزمان با سایر واکسن های همان گروه سنی، مطابق جدول زیر تجویز می شود:

نوع واکسن	برنامه
هیپاتیت ب، فلج اطفال خوراکی، ب‌ت‌ژ	بدو تولد
فلج اطفال خوراکی، پنج گانه (سه گانه + هیپاتیت ب + هموفیلوس آنفلوانزا)، پنوموکوک، روتا ویروس	۲ ماهگی
فلج اطفال خوراکی، فلج اطفال تزریقی، پنج گانه، پنوموکوک، روتا ویروس	۴ ماهگی
فلج اطفال خوراکی، فلج اطفال تزریقی، پنج گانه، روتا ویروس	۶ ماهگی
واکسن سرخک، سرخجه، اوریون (MMR)، پنوموکوک	۱۲ ماهگی
فلج اطفال خوراکی، MMR، سه گانه (دیفتری، کزاز، سیاه سرفه)	۱۸ ماهگی
فلج اطفال خوراکی، سه گانه	۶ سالگی

روتا ویروس عامل عفونت دستگاه گوارش است، و یکی از رایج ترین علل اسهال در نوزادان و خردسالان در جهان به حساب می آید. علائم ابتلا به روتا ویروس در کودکان معمولا

شدیدتر از بزرگسالان است. علاوه بر اسهال شدید، این میکروارگانیزم باعث التهاب معده و روده شده و با استفراغ، تب، درد در ناحیه شکم همراه است که می تواند منجر به کم شدن آب بدن گردد.

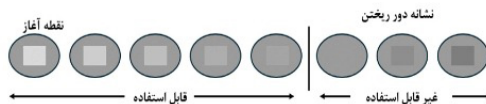
اسهال همچنان جزو علل شایع مرگ کودکان زیر ۵ سال در دنیا است و روتا ویروس مهمترین عامل ایجاد اسهال شدید در کودکان زیر ۵ سال است. اسهال ناشی از روتا ویروس بسیار شایع بوده و تقریبا تمام کودکان تا سن ۳ الی ۵ سالگی حداقل یک بار مبتلا به اسهال ناشی از این ویروس می شوند. با واکسیناسیون کودکان، از میزان بروز این عفونت کاسته خواهد شد.

واکسن روتا ویروس وارد شده به برنامه جاری ایمن سازی با نام تجاری روتاسیل، ویروس زنده ضعیف شده (خوراکی) و پنج ظرفیتی، تولید سرم انستیتو هندی می باشد.

این واکسن دارای تاییدیه سازمان جهانی بهداشت بوده، و در ویال های دوزی تمام مایع توزیع می شود.

هر دوز واکسن دو میلی لیتر است، اگر این واکسن یخ زد یا شاخص ویال واکسن (VVM) به نقطه دور ریختن رسید، با رعایت ضوابط و دستورالعمل های مربوطه باید دور ریخته شود.

در VVM غیر قابل استفاده، مربع داخلی هم رنگ دایره بیرونی یا تیره تر از آن است.

موارد پیامدهای نامطلوب ایمن سازی (AEFI) احتمالی (خفیف یا شدید) باید بر اساس دستورالعمل های مراقبت پیامد نامطلوب ایمن سازی گزارش شود.

سوال‌های رایج در مورد واکسن روتاویروس

روتاویروس چه میکروبی است؟

روتاویروس از خانواده روتاویروس است که دارای RNA دو رشته‌ای است، در زیر میکروسکوپ، روتاویروس را به صورت دایره‌ای شکل می‌بینید. همین ویژگی، دلیل نام‌گذاری روتاویروس به این اسم به معنای چرخ است. سرعت تغییر تکامل این ویروس پایین و ایمنی بعد از وقوع هر عفونت، فعال و ماندگار است، بنابراین ابتلا‌های بعدی فرد شدت کمتری دارند؛ ۹ گونه از روتا ویروس‌ها وجود دارد که با نام‌های A، B، C، D، F، G، H، I و شناخته می‌شوند. ابتلا به روتاویروس A، شایع‌ترین نوع این بیماری بوده و علت بیش از ۹ درصد عفونت‌های روتا ویروسی در انسان است.

عفونت روتاویروس چگونه گسترش می‌یابد؟

این ویروس از طریق راه دهانی - مدفوعی منتقل می‌شود. در شیرخواران به سلول‌های روده کوچک آسیب می‌رساند و باعث التهاب گوارشی می‌شود. آلوده بودن دست‌ها، سطوح تماسی و وسایل و احتمالاً راه تنفسی نیز از جمله راه‌های انتقال ویروس هستند. در هر گرم مدفوع فرد آلوده حدود ۱۰ میلیارد ذرات ویروسی عفونی وجود دارد. وی وجود ۱۰۰ ویروس در هر گرم برای انتشار بیماری کفایت می‌کند. این ویروس می‌تواند بر روی سطوحی که ضد عفونی نشده‌اند برای هفته‌ها یا ماه‌ها زنده بماند. کنترل بیماری‌های انگلی و میکروبی نیز می‌تواند در کنترل روتاویروس نقش داشته باشد.

چه کسی بیشتر در معرض ابتلا به عفونت با روتاویروس است؟

کودکان بیشتر در معرض خطر ابتلا به بیماری روتاویروس هستند. کودکان در مراکز جمعیتی، بیشترین خطر ابتلا به عفونت را دارند. بیماری

روتاویروس عمدتاً در بین کودکان ۳ ماهه تا ۳ ساله واکسینه نشده رخ می‌دهد.

برخی از بزرگسالان نیز در معرض خطر بیشتری برای ابتلا به روتاویروس هستند، از جمله: افراد مسن و افرادی که نقص سیستم ایمنی دارند.

واکسن روتاویروس در چند نوبت و در چه سنی تجویز می‌شود؟

واکسن باید در سه نوبت به صورت خوراکی دریافت گردد. نوبت اول در ۲ ماهگی و دومین و سومین نوبت آن به ترتیب در ۴ و ۶ ماهگی تجویز می‌شود.

حداکثر سن دریافت واکسن روتاویروس چقدر است؟

برای نوبت اول کمتر از ۱۵ هفته (۱۴ هفته و ۶ روز) و برای نوبت‌های دوم و سوم کمتر از ۸ ماه (۷ ماه و ۲۹ روز) می‌باشد.

حداقل فاصله بین نوبت‌های واکسن روتاویروس چقدر است؟

در شرایط خاص می‌توان فواصل بین نوبت‌های واکسن روتاویروس را به حداقل یک ماه کاهش داد.

فاصله تجویز این واکسن با سایر واکسن‌ها چگونه است؟

می‌توان هم‌زمان یا، با هر فاصله‌ای از سایر واکسن‌ها تجویز نمود.

واکسن روتاویروس چه اثرات جانبی (واکنش‌هایی) دارد؟

پس از واکسیناسیون، تب مختصر، بی‌قراری و با احتمال کمتر کاهش اشتها، بی‌حالی، تهوع، اسهال رخ می‌دهد، هرچند در مطالعات انجام شده تاکنون، شدت این عوارض در حد خفیف تا متوسط بوده و عارضه شدید یا جدی تاکنون گزارش نشده است.

آیا دلایلی برای منع مصرف واکسن روتاویروس وجود دارد؟

▪ اگر چه واکنش شدید / خطرناک بعد از دریافت واکسن‌های روتاویروس بسیار نادر است، چنانچه یک کودک در نوبت‌های قبلی دچار واکنش حساسیتی شدید شده باشد، نباید نوبت‌های بعدی همان واکسن را دریافت کند.

▪ شیرخواران با سابقه ناهنجاری‌های روده ای بدو تولد درمان نشده یا سابقه پیچ خوردگی روده و نقص ایمنی ترکیبی شدید (SCID)، نباید واکسن روتا ویروس را دریافت کنند.

▪ کودکان با سایر بیماری‌های نقص ایمنی بعد از مشاوره و دریافت نظر پزشک معالج می‌توانند واکسن روتا ویروس را دریافت کنند.

▪ عفونت حاد یا بیماری تب‌دار شدید* ممکن است دلیلی برای به تعویق انداختن تجویز واکسن باشد.

*بیماری خفیف مانند عفونت دستگاه تنفسی فوقانی یا اسهال خفیف منع مصرف ندارد.

اطلاعات ایمن‌سازی بعد از ادغام واکسن روتاویروس چگونه ثبت خواهد شد؟

همه مستندات مورد نیاز برای سایر واکسن‌های برنامه جاری ایمن‌سازی برای واکسن روتاویروس هم باید تهیه و نگه‌داری شوند و ثبت مشخصات واکسن در دفترچه پایش مراقبت کودک و سامانه‌های الکترونیک سطح اول نیز مانند سایر واکسن‌ها انجام می‌گردد.